

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 352/2022-78

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti uzneseniu Okresného súdu Martin č. k. 3 T 72/2020 zo 14. októbra 2021 a proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne č. k. 3 Tos 96/2021 z 27. októbra 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 20. decembra 2021 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 8 ods. 1, 2 a 5 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj svojich práv podľa čl. 5 ods. 1, 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Martin (ďalej len „okresný súd“) č. k. 3 T 72/2020 zo 14. októbra 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie okresného súdu“) a uznesením Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 Tos 96/2021 z 27. októbra 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“). Navrhuje napadnuté uznesenia zrušiť a vec vrátiť všeobecným súdom na ďalšie konanie a prikázať jeho prepustenie z väzby na slobodu. Zároveň ústavný súd požiadal o ustanovenie právneho zástupcu pre toto konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je trestne stíhaný pre pokus obzvlášť závažného zločinu úverového podvodu spolupáchatelstvom podľa § 14 ods. 1 a § 20 k § 222 ods. 1 a ods. 5 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) a pre prečin falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej značky spolupáchatelstvom podľa § 20 k § 352 ods. 1 Trestného

zákona. Sťažovateľ je stíhaný väzobne, a to z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). Lehota jeho väzby začala plynúť 16. mája 2018 o 11.17 h.

3. Sťažovateľ požiadal 6. októbra 2021 o prepustenie z väzby na slobodu, o čom bolo rozhodnuté napadnutým uznesením okresného súdu tak, že jeho žiadosť sa zamietá a že jeho väzba sa nenahrádza dohľadom probačného a mediačného úradníka.

4. Proti napadnutému uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej bolo rozhodnuté napadnutým uznesením krajského súdu tak, že sa zamietá.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ pred ústavným súdom podrobne popisuje a sumarizuje judikatúru ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva vo väzobných veciach. Proti napadnutým uzneseniam konkrétne namieta, že jeho orgány činné v trestnom konaní a súdy postupujú v jeho veci s priet'ahmi (i) a že odôvodnenie jeho väzby je len abstraktné a bez reflektovania na jeho námietky (ii).

6. K uvedenému bližšie argumentuje, že je nepochybné, že v jeho trestnej veci dochádza k neustálym priet'ahom a jeho väzba tak neplní preventívny, ale iba represívny účel. Navyše, vo výkone väzby bol po určitý čas (v roku 2019, pozn.) obmedzený aj ďalšími opatreniami.

7. Tvrdí, že odôvodnenie väzobných rozhodnutí v jeho prípade je stereotypné a v zásade rovnaké. Podľa jeho názoru krajský súd ani len nemohol rozhodnúť správne a zákonne, keďže je zrejmé a do očí bijúce, že vychádzal z rozhodnutia iného súdu, nie z napadnutého uznesenia okresného súdu.

8. Napokon na podporu svojich argumentov uvádza, že spájaním a rozpájaním jeho trestných vecí došlo k umelému navýšeniu jeho záznamov v registri trestov.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práv sťažovateľa podľa ústavy, listiny a dohovoru napadnutými uzneseniami, ktorými bolo rozhodované o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu.

III.1. K namietanému porušeniu práv napadnutým uznesením okresného súdu:

10. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

11. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá

všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

12. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh je zrejmé, že sťažovateľ mal možnosť podať proti napadnutému uzneseniu okresného súdu sťažnosť krajskému súdu, ktorú aj využil. Následne bolo v právomoci krajského súdu ako súdu sťažnostného zjednať nápravu prípadných pochybení okresného súdu.

13. Na prerokovanie tejto časti ústavnej sťažnosti tak nemá ústavný súd danú právomoc, a preto ju bolo potrebné odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

III.2. K namietanému porušeniu práv napadnutým uznesením krajského súdu:

14. Sťažovateľ namieta porušenie svojich práv aj vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu, ktorému vyčíta svojvoľnosť záverov vyjadrených v jeho odôvodnení.

15. Ústavný súd na úvod pripomína svoju judikatúru, z ktorej vyplýva, že každé pozbavenie slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivec pozbavený slobody, musí byť zlučiteľné účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (II. ÚS 55/98, III. ÚS 7/00, I. ÚS 177/03). Požiadavku obsiahnutú v tomto článku nemožno definovať *in abstracto*, ale musí sa posúdiť podľa okolností každej veci vrátane toho, čo v sťažnosti uviedol sťažovateľ (I. ÚS 109/03). Ústavný súd preto v prípade čl. 17 ústavy môže a musí uplatniť určitú revíziu právomoc, avšak bez toho, aby sám hodnotil skutočnosti, ktoré viedli všeobecný súd k tomu, že uprednostnil určité rozhodnutie pred iným. Jeho úlohou ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) je preskúmať zlučiteľnosť opatrenia, ktorým je jednotlivec pozbavený slobody, s ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách, nie však konať ako všeobecný súd tretej alebo štvrtej inštancie; takéto konanie by bolo porušením obmedzenia, ktoré vyplýva z rozdelenia ústavnej ochrany základných práv alebo slobôd medzi všeobecné súdy a ústavný súd v čl. 127 ods. 1 ústavy (I. ÚS 165/02).

16. Vo vzťahu k rozhodovaniu všeobecných súdov vo väzobných veciach je daná právomoc ústavného súdu len na preskúmanie dôvodu a spôsobu obmedzenia osobnej slobody, t. j. či proti osobe, ktorá sa berie do väzby (alebo je vo väzbe), bolo vznesené obvinenie, rozhodnutie o väzbe sa odôvodnilo aj skutkovými okolnosťami, o väzbe rozhodoval súd, obvinený bol do väzby vzatý pre konkrétne skutočnosti, ktoré odôvodňujú obavu vyjadrenú v § 71 ods. 1 písm. a) až c) Trestného poriadku alebo okolnosti uvedené v ods. 2 tohto ustanovenia, a osoba bola vzatá a držaná vo väzbe len na čas dovolený zákonom, resp. konkrétnym rozhodnutím väzobného súdu o predĺžení väzby (II. ÚS 76/02). Úlohou ústavného súdu je tiež sledovať, či všeobecné súdy v namietaných rozhodnutiach správne aplikujú právo, či dané rozhodnutia sú odôvodnené

a či nenesú znaky arbitrárnosti vyúsťujúce do porušenia niektorého zo základných práv a slobôd (III. ÚS 271/07, II. ÚS465/2011).

17. Do obsahu právomoci ústavného súdu nepatrí preskúmať postup, ako aj správnosť skutkových a právnych záverov všeobecných súdov, ktorý viedol k záveru o existencii zákonného dôvodu na vzatie do väzby. Tento postup skúma opravný súd v riadnom inštančnom postupe, ktorý je funkčne usposobený na preskúmanie obsahu trestného spisu, súvisiacich listín, podaní obvineného a prípadne aj ďalších dôkazov osvedčujúcich použitie takéhoto zabezpečovacieho prostriedku, akým je väzba v trestnom konaní (II. ÚS 76/02). Teda ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nekoná ako súd tretej alebo štvrtej inštancie, ale jeho úlohou je preskúmať zlučiteľnosť opatrenia, ktorým je jednotlivец pozbavený slobody, s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 165/02, IV. ÚS 237/2021).

18. Sťažovateľ tvrdí, že v jeho trestnej veci sa postupuje s priet'ahmi, čo však krajský súd nedostatočným spôsobom zohľadnil (i).

19. Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia (s. 4) uviedol, že počas trestného stíhania sťažovateľa v relevantnej dobe (od 2. decembra 2020) nezistil nedôvodné priet'ahy. Hlavné pojednávania bolo podľa krajského súdu odročované z objektívnych dôvodov a termíny hlavného pojednávania boli stanovované priebežne. Krajský súd ďalej uviedol, že väzba sťažovateľa nepresahuje zákonom stanovenú lehotu trvania väzby a je daná aj proporcionalita väzby vo vzťahu k sťažovateľovi hroziacemu trestu.

20. Ústavný súd vo vzťahu k uvedenému konštatuje, že závery krajského súdu sú v rámci námietky sťažovateľa ústavnoprávne akceptovateľné. Ani sám sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti neidentifikoval konkrétne obdobia nečinnosti či neefektívnej činnosti všeobecných súdov v jeho veci.

21. Nemožno bez ďalšieho akceptovať všeobecné tvrdenie sťažovateľa, že v jeho v jeho trestnej veci dochádza k „neustálym“ priet'ahom. Taktiež na uvedenom nemôže nič zmeniť ani skutočnosť, že vo výkone väzby bol sťažovateľ v roku 2019 obmedzený aj ďalšími opatreniami.

22. Ústavný súd nad rámec uvedeného konštatuje, že námietkou sťažovateľa o plynulosti trestného konania sa venoval aj v iných svojich nedávnych uzneseniach, pričom táto námietka sťažovateľa bola opakovane vyhodnotená ako nedôvodná (IV. ÚS 68/2022, I. ÚS 148/2022, II. ÚS 257/2022).

23. Sťažovateľ ďalej tvrdí, že odôvodnenie jeho väzby je len abstraktné a bez reflektovania na jeho námietky (ii).

24. Krajský súd k existencii väzobného dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku odkázal na závery okresného súdu a zdôraznil (s. 3 a nasl.), že sťažovateľ sa mal predmetného trestného činu dopustiť v čase, keď bol prepustený z väzby na slobodu v inej jeho trestnej veci na základe nahradenia väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka. Tiež poukázal na úmyselnosť konania sťažovateľa a jeho sklony k páchaniu trestnej činnosti vyplývajúce z jeho trestnej minulosti (sťažovateľ bol osemkrát odsúdený za spáchanie majetkovej a násilnej trestnej činnosti a v danom čase bol stíhaný aj pre spáchanie ďalších dvoch trestných činov, ktorých sa mal tiež dopustiť v čase trvania náhrady väzby, pozn.).

25. Ústavný súd sa po preskúmaní odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu domnieva, že závery k existencii väzobného dôvodu nemožno považovať za svojvoľné či nedostatočné. Naopak, konkrétne okolnosti danej veci, na ktoré bolo podrobne odkázané, dostatočným spôsobom opodstatňujú v tomto čase väzobné stíhanie sťažovateľa.

26. V tomto bode ústavný súd dopĺňa, že tvrdenie sťažovateľa o tom, že krajský súd vychádzal z iného rozhodnutia iného súdu (nie z napadnutého uznesenia okresného súdu), je spochybnené už samotnými prílohami jeho ústavnej sťažnosti a citovanými časťami odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu.

27. Na uvedených záveroch nemôže nič zmeniť ani argumentácia sťažovateľa, že počet jeho záznamov v registri trestov mal byť bez bližšieho vysvetlenia umelo navyšovaný.

28. Pokiaľ sťažovateľ namieta aj porušenie svojho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd konštatuje, že predmetom konania je posúdenie rozhodovania o väzbe sťažovateľa, nie posudzovanie rozhodovania o jeho trestnom obvinení. Zároveň je potrebné doplniť, že námietka sťažovateľa o nedostatočne efektívnom postupe orgánov činných v trestnom konaní a súdov v jeho veci je na účel tohto konania pokrytá jeho základným právom podľa čl. 17 ústavy a čl. 8 listiny, ako aj právom podľa čl. 5 dohovoru, v rámci ktorých už bola aj vyhodnotená. Medzi namietaným porušením základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a napadnutým uznesením krajského súdu preto nemožno vidieť príčinnú súvislosť.

29. Vzhľadom na všetko už uvedené bolo potrebné túto časť ústavnej sťažnosti odmietnuť z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.3. K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu ústavným súdom:

30. Vo vzťahu k žiadosti sťažovateľa o ustanovenie mu právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom je potrebné poznamenať, že ústavný súd môže v zmysle § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ustanoviť fyzickej osobe alebo právnickej osobe právneho zástupcu (t. j. advokáta), ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej majetkové pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Tieto tri predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ustanoviť (m. m. III. ÚS 265/2014).

31. Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že v danej veci nie je daná jeho právomoc, ústavná sťažnosť je oneskorená, neprípustná alebo zjavne neopodstatnená, uvedený záver zároveň znamená, že v danej veci ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a teda nie je splnený jeden z predpokladov na vyhovenie žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

32. Vzhľadom na výsledok posúdenia tejto ústavnej sťažnosti ústavným súdom je možné vyvodiť, že zo strany sťažovateľa ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, teda v danom prípade neboli splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní

pred ústavným súdom. Z tohto dôvodu ústavný súd tejto žiadosti sťažovateľa (podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde) nevyhovel (bod 2 výroku uznesenia).

33. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa jeho ďalšími požiadavkami uvedenými v návrhu na rozhodnutie, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. júna 2022

Miloš Maďar
predseda senátu